

Arkivsak

26/06225-1

Saksbehandler

Eirin Farmen

Saksgang

Fylkesutvalget

Fylkestinget

Hovedutvalg for samferdsel

Hovedutvalg for næring, klima og miljø

Møtedato

09.06.2026

16.06.2026

03.06.2026

03.06.2026

Seriøsitetsbestemmelser Vestfold fylkeskommune

Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Vestfold fylkeskommune skal bidra til å fremme et trygt og seriøst arbeidsliv gjennom sin rolle som offentlig oppdragsgiver.
2. Vestfold fylkeskommune skal legge til grunn en seriøsitetsstrategi for anskaffelser med følgende hovedpunkter:
 - a. Etterlevelse av nasjonale seriøsitetsbestemmelser
Fylkeskommunens kontrakter skal oppfylle kravene i gjeldende regelverk, herunder anskaffelsesloven, og inneholde bestemmelser om nødvendig og effektiv kontroll samt egnede sanksjoner.
 - b. Kompetanseheving i bygg- og anleggsbransjen
Det skal som hovedregel stilles krav om at minst 50 prosent av timene som utføres i bygge- og anleggskontrakter skal utføres av faglærte. For tjenestekontrakter med et betydelig omfang bygge- og anleggsarbeider, skal det som hovedregel stilles krav eller tildelingskriterier knyttet til bruk av faglærte. Kravene skal tilpasses den enkelte anskaffelse for å sikre forholdsmessighet og tilstrekkelig konkurranse.
Kontrakter med verdi under EØS-terskelverdi for kunngjøringsplikt for vare- og tjenestekontrakter unntas som hovedregel fra kravet.
 - c. Lovlige tilknytningsformer i arbeid for bygg- og anleggsbransjen
Det skal som hovedregel stilles krav i bygge- og anleggskontrakter om at reglene i arbeidsmiljøloven, arbeidstakerstatus, ansettelse og innleie, overholdes for personer som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten.
Kontrakter med verdi under EØS-terskelverdi for kunngjøringsplikt for vare- og tjenestekontrakter unntas som hovedregel fra kravet.
3. Nærmere utforming av kontraktsbestemmelser og oppfølging av kravene fastsettes av administrasjonen, og tilpasses den enkelte anskaffelse innenfor gjeldende regelverk.
4. Tidligere vedtatte seriøsitetsbestemmelser fra 2020 erstattes av denne strategien.

Sammendrag

Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i 2020 egne seriøsitetsbestemmelser for anskaffelser. Siden den gang er det innført omfattende nasjonale seriøsitetskrav gjennom regelverket for offentlige anskaffelser.

Flere av de tidligere bestemmelsene er nå enten regulert i lov, eller er ikke i samsvar med gjeldende regelverk, blant annet når det gjelder krav til forholdsmessighet og konkurranse. Det er derfor behov for å oppdatere fylkeskommunens tilnærming.

Fylkesdirektøren anbefaler at det vedtas en overordnet strategi for seriøsitetsarbeidet, med hovedvekt på etterlevelse av nasjonale krav og rom for tilpasning til den enkelte anskaffelse i samsvar med regelverket.

Bakgrunn og saksgang

Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i 2020 seriøsitetsbestemmelser for henholdsvis bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter, heretter samlet omtalt som «VTFK-bestemmelsene». Disse bestemmelsene har i hovedsak vært lagt til grunn for anskaffelser siden. Det er nå behov for revidering av bestemmelsene som fremover skal gjelde for Vestfold, da spesielt sett opp mot endringer som har tilkommet i lov og forskrift, og utvikling i bransjen.

Saken legges frem for hovedutvalg næring, klima og miljø for uttalelse. Hovedutvalg samferdsel behandler saken og innstiller til fylkesutvalget. Fylkesutvalget behandler saken og gir sin innstilling til Fylkestinget. Fylkestinget gjør endelig vedtak.

Saksopplysninger

Det er de senere år innført omfattende nasjonale seriøsitetsbestemmelser i regelverket for offentlige anskaffelser, med krav til kontraktsvilkår, kontroll og sanksjoner.

En gjennomgang av bestemmelsene viser at flere av de bestemmelsene som ble vedtatt av VTFK i 2020 nå er dekket av lovverket, mens enkelte ikke er i samsvar med gjeldende regler, blant annet når det gjelder forholdsmessighet og konkurranse.

Det vurderes følgelig som hensiktsmessig å gå fra detaljerte kontraktsbestemmelser, til en mer overordnet strategi, hvor hovedretning og noen hovedregler fastsettes politisk, mens krav og oppfølging tilpasses den enkelte anskaffelse.

Dette gir rom for nødvendig tilpasning til den enkelte kontraktstype og marked, for å sikre lovlighet opp mot anskaffelsesregelverkets generelle bestemmelser. I tillegg bidrar løsningen til å sikre at fylkeskommunen opererer i henhold til det til enhver tid gjeldende regelverk ved endringer i seriøsitetsbestemmelsene i lovverket. Det vil også gi rom for hensiktsmessig utforming av kontraktene.

Det anbefales at effektiv gjennomføring av de nasjonale seriøsitetsbestemmelsene som er inntatt i lovverket, er hovedfokus for fylkeskommunenes arbeid for å fremme et trygt og seriøst arbeidsliv som offentlig oppdragsgiver.

De nasjonale seriøsitetsbestemmelsene samles med ikrafttredelse 01.07.2026 i anskaffelsesloven §§ 5e-l, samt 5p. Bestemmelsene pålegger offentlige innkjøpere å stille kontraktskrav, og følge opp disse med nødvendig kontroll og egnede sanksjoner. De nasjonale seriøsitetesbestemmelsene som følger av lovverket regulerer:

- lønns- og arbeidsvilkår i henhold til allmenngjorte og landsdekkende tariffavtaler
- obligatorisk tjenstepensjon
- HMS-kort
- informasjonsplikt og språkferdigheter i samsvar med byggherreforskriften
- betaling av lønn via bank
- lærlinger
- antall ledd i leverandørkjeden og skatte- og avgiftsforhold

Håndheving av bestemmelsene som følger av regelverket, vurderes som sentralt for et seriøst arbeidsliv, seriøsitet i kontrakter og for et velfungerende marked. Oppfølgingsarbeidet av de lovregulerte pliktene er imidlertid en ressurskrevende oppgave. Særlig gjelder det for oppfølging av at arbeidstid og betaling av lønn er i henhold til regelverket. Dette arbeidet inkluderer å utføre kontroller ned på personnivå med timelister, dokumentasjon for utbetalinger og fagbrev, samt vaktlistene og tariffavtaler. I tillegg er det totale omfanget av plikter etter lovverket stor.

De temaer som er regulert i VTFKs seriøsitetsbestemmelser for bygg- og anlegg, og som ikke er regulert i lovverket i dag er i det vesentlige:

- Krav om faglærte håndverkere
- Oppfølging av lovlig tilknytningsformer i arbeid

Det er inntatt forslag til vedtakspunkter for disse to temaene.

Det foreslås at innslagspunkt for kravene om faglærte og tilknytningsform reguleres likt som for de nasjonale seriøsitetsbestemmelsene etter endring i anskaffelsesloven som trer i kraft 01.07.2026. Per i dag vil det si at anskaffelser med en verdi mindre enn kr. 2,5 mill. ekskl. mva. i hovedsak er unntatt fra kravet. Derav tekst i vedtakspunktene som følger: «Kontrakter med verdi mindre enn EØS-terskelverdi for kunngjøringsplikt for vare- og tjenestekontrakter er unntatt fra kravet.».

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Nye seriøsitetsbestemmelser for Vestfold fylkeskommune innebærer ingen umiddelbare behov for budsjettmessige vedtak. Ressursbruk knyttet til kompetanseheving internt, og direkte ressurser knyttet til kontraktsoppfølging, særlig i bygge – og anleggskontrakter over terskelverdi, kan øke noe. Kontroll av faglærte, kontroll av lovlig tilknytningsformer

(ansettelse, innleie) og dokumentasjonskontroller på personnivå er varige oppgaver som må dekkes innenfor eksisterende rammer.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Vestfold fylkeskommune er opptatt av at fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål blir fulgt opp. FNs bærekraftsmål nr. 8 relaterer seg til denne saken. Mål 8 handler om å fremme inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Konsekvenser for CRPD

Saken i seg selv berører ikke FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren vurderer at hovedfokus for Vestfold fylkeskommune fremover, bør være god etterlevelse av de nasjonale seriøsitetsbestemmelsene.

Effektiv oppfølging av krav til lønns- og arbeidsvilkår, lærlinger, HMS og leverandørkjeder er sentralt for å fremme et trygt og seriøst arbeidsliv.

Det vurderes som hensiktsmessig å stille krav til bruk av faglært arbeidskraft og å følge opp regelverket om lovlige tilknytningsformer (ansettelse/innleie). Disse kravene må utformes som hovedregler for å sikre lovlighet i den enkelte anskaffelse.

Kravene må tilpasses den enkelte anskaffelse slik at de er relevante og forholdsmessige, og samtidig bidrar til reell konkurranse i markedet.

Konklusjon/anbefaling

Fylkesdirektør vurderer samlet sett at det er naturlig å ha hovedfokus på de nasjonale bestemmelsene som følger av lov og forskrift. I tillegg anbefales å stille krav til faglærte og oppfølging av lovlig tilknytningsform i arbeid.

Seriøsitetsstrategien er et godt virkemiddel for å sikre seriøsitet, anstendige arbeidsforhold og like konkurransevilkår i offentlige anskaffelser. Bestemmelsene skal være med på å bekjempe arbeidslivskriminalitet som skaper problemer for arbeidstakere som blir utnyttet, og seriøse bedrifter som blir utkonkurrert av kriminelle aktører.

Vedlegg: